

สิ่งคุกคามต่อสุขภาพจากการทำงานในคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภัทรภณ แจ่มมิน พบ*, สุรัสักดิ์ บุรณตรีเวทย์ พบ, สด*

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสิ่งคุกคามต่อสุขภาพจากการทำงานในแต่ละหน่วยงานของคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขนาดประชากรหน่วยงานภายในคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีทั้งหมดจำนวน 22 หน่วยงาน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสำรวจสิ่งคุกคามต่อสุขภาพจากการทำงานในคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่พบสิ่งคุกคามต่อสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า สิ่งคุกคามต่อสุขภาพทางกายภาพเป็นปัญหาอันดับที่ 1 พบร้อยละ 86.36 ของหน่วยงานทั้งหมด สิ่งคุกคามต่อสุขภาพทางเคมีเป็นปัญหาอันดับที่ 2 พบร้อยละ 81.82 ของหน่วยงานทั้งหมด สิ่งคุกคามต่อสุขภาพทางชีวกลศาสตร์เป็นปัญหาอันดับที่ 3 พบร้อยละ 72.72 ของหน่วยงานทั้งหมด สิ่งคุกคามต่อสุขภาพทางจิตใจและชีวภาพเป็นปัญหาอันดับที่ 4 พบร้อยละ 50 ของหน่วยงานทั้งหมด สรุปปัญหาที่พบส่วนมากในคณะแพทยศาสตร์จะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งคุกคามทางด้านกายภาพ ได้แก่ พื้นที่อับอากาศ ความร้อน น้ำรั่วซึม และ แสงสว่างในที่ทำงานน้อย ได้เสนอแนะให้คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานมีหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไข

คำสำคัญ : สิ่งคุกคามต่อสุขภาพ, คณะแพทยศาสตร์

Occupational Health Hazards in Faculty of Medicine, Thammasat University

Pattarapon Jammin MD*, Surasak Buranatreveth MD, DrPH*

The purpose of this descriptive study was to find out the health hazards in faculty of medicine Thammasat university. The population was 22 departments in faculty. The research instrument used in collecting the data were a survey of health hazards questionnaire in faculty of medicine Thammasat university. The statistical methods used for data analysis include frequency and percentage. The result of survey revealed that the majority of health hazard in faculty of medicine Thammasat university was physical hazard (86.36%), followed by chemical hazards (81.82%). The third place, biomechanical hazards had less than chemical hazards approximately 10%. The remaining, biological hazards and psychosocial hazards were similar (50%). Base on the major findings, it was recommended that physical hazards included confined space, heat, water leakage and low light should be improved.

Keywords : health hazards, faculty of medicine

บทนำ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน¹ ตามมาตรา 3 วรรค 2 พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานพ.ศ. 2554 ได้

ระบุว่ามิให้ใช้บังคับกับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น แต่ให้หน่วยงานราชการมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว² เพื่อความสะดวกในการดำเนินการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยคุ้มครองข้าราชการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้มาติดต่อราชการให้มีความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยที่ดี

* สถานเวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

* Department of Community Medicine and Family Medicine,
Faculty of Medicine, Thammasat University

ในการปฏิบัติงานโดยมีแนวปฏิบัติข้อหนึ่งคือ จัดให้มีการสำรวจหรือตรวจสอบเพื่อประเมินสภาพ การทำงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเพื่อจัดทำแผนการควบคุมหรือปรับปรุงแก้ไขด้านความปลอดภัย ของหน่วยงานต่อไป

คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นหน่วยงานราชการส่วนกลางระดับกองสังกัด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เริ่มการดำเนินการตามคู่มือการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารและการจัดการ ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของคณะฯ และมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับหัวหน้างานเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนการดำเนินการต่อไปจะทำการสำรวจสิ่งคุกคามต่อสุขภาพจากการทำงาน³ ในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนควบคุมสิ่งคุกคามต่อสุขภาพ การตรวจสอบสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสิ่งคุกคามต่อสุขภาพในที่ทำงานต่อไป วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสำรวจสิ่งคุกคามต่อสุขภาพจากการทำงานในแต่ละหน่วยงานของคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วัสดุและวิธีการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) หน่วยของการสำรวจเป็นหน่วยงานทั้งหมดภายในคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 22 หน่วยงาน ไม่มีการคำนวณขนาดตัวอย่าง ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วยกรอบการอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานเกี่ยวกับขั้นตอน และแบบฟอร์มการสำรวจดำเนินการสำรวจสิ่งคุกคามต่อสุขภาพจากการทำงานทุกหน่วยงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้เป็นจำนวนและร้อยละ

เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสำรวจสิ่งคุกคามต่อสุขภาพจากการทำงานในคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประกอบด้วย 3 ส่วน โดยไม่ได้มีการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ เนื่องจาก เป็นข้อมูลทั่วไปและข้อมูลจากการสังเกต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความ จำนวน 5 ข้อได้แก่ ข้อมูลพนักงาน การทำงานเป็นกะ ข้อมูลการเปลี่ยนกะ(สลับกะ) สวัสดิการ และสุขอนามัย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความปลอดภัยและอาชีวอนามัย เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความ ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ข้อมูลเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และสถิติการเกิดอุบัติเหตุ รวมถึงสาเหตุและการแก้ไข

ส่วนที่ 3 ตารางระบุสิ่งคุกคามและการป้องกันอันตรายจากสิ่งคุกคาม เป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ ประกอบด้วยชื่อแผนกและรายละเอียดของการทำงาน สิ่งคุกคามที่พบในแผนกการทำงาน โดยแบ่งหมวดหมู่เป็นสิ่งคุกคามต่อพร้อมระบุปัญหาของสิ่งคุกคาม ผลกระทบต่อสุขภาพ การควบคุมสิ่งคุกคามที่พบ การตรวจสอบสุขภาพ ตามสิ่งคุกคามที่พบในแผนก และการตรวจสอบสภาพแวดล้อมการทำงาน

การสำรวจทำโดยแพทย์อาชีวเวชศาสตร์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยหัวหน้างานของแต่ละหน่วยงาน ใน

การสำรวจนี้ไม่ได้ทำการประเมินระดับความเสี่ยงแต่อย่างใดการศึกษานี้ได้ผ่านการพิจารณารับรองให้ดำเนินการวิจัยจากคณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 1 (คณะแพทยศาสตร์) รหัสโครงการ MTU-EC-CF-2-278/61

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจสิ่งคุกคามที่พบในหน่วยงานทั้งหมด

จากการสำรวจสิ่งคุกคามต่อสุขภาพจากการทำงานใน 22 หน่วยงานในคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ตารางที่ 1) พบว่า สิ่งคุกคามต่อสุขภาพทางกายภาพ เป็นปัญหาอันดับที่ 1 พบร้อยละ 86.36 ของหน่วยงานทั้งหมด อันดับที่ 2 เป็น สิ่งคุกคามต่อสุขภาพทางเคมีพบร้อยละ 81.82 ของหน่วยงานทั้งหมด อันดับที่ 3 เป็นสิ่งคุกคามต่อสุขภาพทางชีวกลศาสตร์ (การยศาสตร์) พบร้อยละ 72.72 ของหน่วยงานทั้งหมดและอันดับที่ 4 เป็นสิ่งคุกคามต่อสุขภาพทางจิตใจและสิ่งคุกคามทางชีวภาพพบร้อยละ 50 ของหน่วยงานทั้งหมด

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของสิ่งคุกคาม 22 หน่วยงานในคณะแพทยศาสตร์

สิ่งคุกคามต่อสุขภาพ	จำนวนหน่วยงานที่พบสิ่งคุกคาม	ร้อยละของหน่วยงานที่พบสิ่งคุกคาม	อันดับของสิ่งคุกคามต่อสุขภาพในคณะแพทยศาสตร์
ด้านกายภาพ	19	86.36	1
ด้านเคมี	18	81.82	2
ด้านชีวกลศาสตร์	16	72.72	3
ด้านชีวภาพ	11	50	4
ด้านจิตใจ	11	50	4

ผลการสำรวจปัญหาที่พบในสิ่งคุกคามแต่ละประเภท

ด้านกายภาพ ปรากฏดังตารางที่ 2

จากผลการสำรวจข้อมูลปัญหาที่พบในสิ่งคุกคาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของปัญหาสิ่งคุกคามด้านกายภาพ

สิ่งคุกคามด้านกายภาพ	หน่วยงาน	ร้อยละ
พื้นที่ระบายอากาศไม่ดี	9 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา งานบริหารทั่วไป งานเทคโนโลยีทางการศึกษา อธิการสถานวิทยาศาสตร์คลินิก อธิการสถานวิทยาศาสตร์เวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว อธิการสถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ งานพัฒนาคุณภาพ ห้องปฏิบัติการกายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	40.90
รู้สึกว้าวร้อน	6 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา งานบริหารทรัพยากรมนุษย์ งานเทคโนโลยีทางการศึกษา งานคลังและพัสดุ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกปรสิตวิทยา ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	27.27
แสงสว่างมากเกินไป	4 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา อธิการสถานวิทยาศาสตร์เวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกสรีรวิทยา	18.18
แสงสว่างน้อยเกินไป	5 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริหารทั่วไป อธิการสถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ งานกิจการนักศึกษา งานคลังและพัสดุ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์	22.72
เสียงดัง	4 หน่วยงาน ได้แก่ อธิการสถานวิทยาศาสตร์คลินิก งานพัฒนาคุณภาพ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์ ศูนย์วิจัยทางคลินิก	18.18
น้ำรั่วซึม	5 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริหารทั่วไป อธิการสถานวิทยาศาสตร์คลินิก ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย ศูนย์วิจัยทางคลินิก	22.72
พื้นแคบ แออัด	4 หน่วยงาน ได้แก่ งานคลังและพัสดุ งานบัณฑิตศึกษา ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	18.18
วางสิ่งของไม่เป็นระเบียบ	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์	4.54
สายปลั๊กไฟรางเกะกะ พื้นต่างระดับ เสี่ยงสะดุดล้ม	4 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา งานคลังและพัสดุ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกสรีรวิทยา	18.18
เข็มตำ	2 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา ศูนย์วิจัยทางคลินิก	9.09
ไฟฟ้าลัดวงจร	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการกายวิภาคศาสตร์	4.54
รักษาความปลอดภัย	1 หน่วยงาน ได้แก่ สถานวิทยาศาสตร์คลินิก	4.54

จากตารางที่ 2 พบว่าสิ่งคุกคามด้านกายภาพ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ พื้นที่ระบายอากาศไม่ดีร้อยละ 40.09 รองลงมาคือปัญหารู้สึกว้าวร้อนในสถานที่ทำงานร้อยละ 27.27

จากผลการสำรวจปัญหาที่พบในสิ่งคุกคามด้านเคมี ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของปัญหาสังคมด้านเคมี

สังคมด้านเคมี	หน่วยงาน	ร้อยละ
ฝุ่นละออง แบ่งเป็น		
ฝุ่นจากเครื่องพิมพ์	12 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา งานบริการสังคม งานบริหารทรัพยากรมนุษย์ งานนโยบายและแผน งานบริหารทั่วไป งานเทคโนโลยีทางการศึกษา อุตการสถานวิทยาศาสตร์พรีคลินิก อุตการสถานวิทยาศาสตร์คลินิก งานกิจการนักศึกษา งานพัฒนาคุณภาพ งานบัณฑิตศึกษา ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	54.54
ฝุ่นเอกสาร	1 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริหารทรัพยากรมนุษย์	4.54
เผือก	1 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา	4.54
ฝุ่นจากสีผนังลอก	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการกายวิภาคศาสตร์	4.54
กลิ่นฟอร์มาลีน	4 หน่วยงาน ได้แก่ งานนโยบายและแผน อุตการสถานวิทยาศาสตร์ เวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว งานบัณฑิตศึกษา ห้องปฏิบัติการกายวิภาคศาสตร์	18.18
สัมผัสฟอร์มาลีน	2 หน่วยงาน ได้แก่ อุตการสถานวิทยาศาสตร์เวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว ห้องปฏิบัติการกายวิภาคศาสตร์	9.09
ฟินอล	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการกายวิภาคศาสตร์	4.54
ปรอท	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการสรีรวิทยา	4.54
ก๊าซในห้องทดลอง	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	4.54
ไนโตรเจนเหลว	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	4.54
สารเคมีอื่นๆ	2 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกชีวเคมี ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	9.09

จากตารางที่ 3 พบว่าสังคมด้านเคมี ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ฝุ่นจากเครื่องพิมพ์ร้อยละ 54.54 รองลงมาคือ ปัญหากลิ่นฟอร์มาลีนร้อยละ 18.18

จากผลการสำรวจปัญหาที่พบในสังคมด้านชีวภาพ ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของปัญหาสังคมด้านชีวภาพ

สังคมด้านชีวภาพ	หน่วยงาน	ร้อยละ
แบคทีเรีย แบ่งเป็น		
- จากห้องทดลอง	2 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการจุลชีววิทยาและภูมิคุ้มกันวิทยา ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	9.09
- กล้องจุลทรรศน์	1 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา	4.54
- ผู้ป่วย	1 หน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์วิจัยทางคลินิก	4.54
- อุจจาระนก เชื้อรา แบ่งเป็น	3 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกสรีรวิทยา ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกปรสิตวิทยา ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกจุลชีววิทยาและภูมิคุ้มกันวิทยา	13.63
- ผนัง	3 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริหารทั่วไป อุตการสถานวิทยาศาสตร์พรีคลินิก ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	13.63
- อาจารย์ใหญ่และเครื่องนุ่งห่ม	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์	4.54
ปรสิตจากอุจจาระ	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการปรสิตวิทยา	4.54
สารคัดหลั่ง	1 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการกายวิภาคศาสตร์	4.54
หนู	6 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา งานบริการสังคม งานบริหารทรัพยากรมนุษย์ อุตการสถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์ อุตการสถานวิทยาศาสตร์ เวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว	27.27

จากตารางที่ 4 พบว่าสังคมด้านชีวภาพ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ หนูในสำนักงานร้อยละ 27.27 รองลงมาคือ ปัญหาอุจจาระนกตามระเบียบและปัญหาเชื้อราบนผนังร้อยละ 13.63

จากผลการสำรวจปัญหาที่พบในสังคมด้านชีวกลศาสตร์ ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของปัญหาสิ่งคุกคามด้านชีวกลศาสตร์

สิ่งคุกคามด้านชีวกลศาสตร์	หน่วยงาน	ร้อยละ
ยกหรือ เคลื่อนย้ายของหนัก	8 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา งานบริหารทรัพยากรมนุษย์ งานบริหารการวิจัย งานบัณฑิตศึกษา อธิการสถานวิทยาศาสตร์เวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว ห้องปฏิบัติการกายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย ศูนย์วิจัยทางคลินิก	36.36
ความสูงเก้าอี้และโต๊ะทำงานไม่เหมาะสม	8 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริหารทรัพยากรมนุษย์ งานบริหารทั่วไป งานเทคโนโลยีทางการศึกษา อธิการสถานวิทยาศาสตร์พรีคลินิก อธิการสถานวิทยาศาสตร์เวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว อธิการสถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ งานบัณฑิตศึกษา ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกสัตว์วิทยา	36.36
การนั่งท่าเดิมเป็นเวลานาน	5 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริหารทรัพยากรมนุษย์ งานบริหารการวิจัย งานพัฒนาคุณภาพ งานคลังและพัสดุ งานบัณฑิตศึกษา	22.72
ตู้ชั้นวางของอยู่สูง	3 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริการการศึกษา งานบริหารทรัพยากรมนุษย์ งานบริหารการวิจัย	13.63
ยืนทำงานเป็นเวลานาน	2 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกสัตว์วิทยา	9.09

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดมีสองปัญหา คือ ยกหรือ เคลื่อนย้ายของหนัก และ ความสูงเก้าอี้และโต๊ะทำงานไม่เหมาะสมอย่างละร้อยละ 36.36

จากผลการสำรวจปัญหาที่พบในสิ่งคุกคามด้านจิตสังคม ปรากฏดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของปัญหาสิ่งคุกคามด้านจิตสังคม

สิ่งคุกคามสุขภาพทางจิตใจ	หน่วยงาน	ร้อยละ
เครียดจากภาระงานมาก	8 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริหารทรัพยากรมนุษย์ งานบริหารการวิจัย อธิการสถานวิทยาศาสตร์เวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว งานพัฒนาคุณภาพ งานคลังและพัสดุ งานบัณฑิตศึกษา ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกสัตว์วิทยา	36.36
สภาพแวดล้อมในการทำงานไม่เหมาะสม	5 หน่วยงาน ได้แก่ งานบริหารการวิจัย อธิการสถานวิทยาศาสตร์คลินิก ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกกายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการพรีคลินิกสัตว์วิทยา ห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย	22.72

จากตารางที่ 6 พบว่าปัญหาด้านจิตสังคมได้แก่ เครียดจากการทำงานเป็นปัญหาที่พบมากที่สุดร้อยละ 36.36 รองลงมาคือสภาพแวดล้อมในการทำงานร้อยละ 22.72

วิจารณ์

จากผลการดำเนินงานสำรวจสิ่งคุกคามต่อสุขภาพในคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าลักษณะงานของคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ 1.งานประเภทธุรการมีทั้งสิ้น 16 หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในห้องปฏิบัติการมีทั้งสิ้น 6 หน่วยงาน

งานประเภทธุรการ 16 หน่วยงานได้แก่

งานบริการการศึกษา งานบริการสังคม งานบริหาร

ทรัพยากรมนุษย์ งานบริหารการวิจัย งานนโยบายและแผน งานบริหารทั่วไป งานเทคโนโลยีทางการศึกษา อธิการสถานวิทยาศาสตร์พรีคลินิก อธิการสถานวิทยาศาสตร์คลินิก อธิการสถานเวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว อธิการสถานการแพทย์แผนไทย งานกิจการนักศึกษา งานพัฒนาคุณภาพ งานคลังและพัสดุ งานบัณฑิตศึกษา และ ศูนย์วิจัยทางคลินิก หน่วยงานทั้ง 16 หน่วยงานมีสิ่งคุกคาม 3 สิ่งที่สำคัญได้แก่ สิ่งคุกคามด้านกายภาพ สิ่งคุกคามด้านเคมีและสิ่งคุกคามด้านชีวกลศาสตร์

1. สิ่งคุกคามทางด้านกายภาพเป็นสิ่งคุกคามอันดับหนึ่ง โดยมีปัญหาเรื่อง พื้นที่ระบายอากาศไม่ดี รุ้สึกร้อนแสงสว่างเกินและน้อย น้ำรั่วซึม และเสียงดัง ในหน่วยงานทั้ง 16 หน่วยงาน

งานนั้นจะมีอย่างน้อยหนึ่งปัญหาซึ่งคุกคามด้านกายภาพยกเว้นงานบริหารงานวิจัยและงานนโยบายและแผน พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือที่ตั้งของหน่วยงาน หน่วยงานที่พบปัญหาส่วนมากจะตั้งอยู่ในตึกคุณากรซึ่งมีอายุนานสามสิบปี ขณะที่งานบริหารงานวิจัยเป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ตึกราชสุดาส่วนขยายที่เพิ่งได้รับการปรับปรุง ดังนั้นการที่หน่วยงานตั้งอยู่ในตึกคุณากรมีโอกาสที่จะพบสิ่งคุกคามต่อสุขภาพทางด้านกายภาพได้มากกว่าจากปัญหาทรุดโทรมของตัวอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวก

2. สิ่งคุกคามด้านเคมีพบว่าปัญหาที่สำคัญ คือ ฝุ่นหมึกจากเครื่องปริ้นเตอร์ จากการเดินสำรวจพบว่าทุกห้องโต๊ะทำงานจะมีเครื่องปริ้นเตอร์ประจำอยู่หนึ่งตัว ซึ่งเพิ่มโอกาสในการสัมผัสกับสิ่งคุกคามชนิดนี้ได้มากขึ้น นอกจากนี้บางหน่วยงานได้รับผลกระทบจากฟอร์มาลีนโดยพบว่าสามหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบจะอยู่ใกล้กับห้องปฏิบัติการกายวิภาคศาสตร์ซึ่งใช้ฟอร์มาลีนในการรักษาสภาพอาจารย์ใหญ่

3. ปัญหาด้านชีวกลศาสตร์โดย สิ่งคุกคามส่วนใหญ่ ได้แก่ เก้าอี้และโต๊ะทำงานไม่เหมาะสมมีการใช้โต๊ะเก้าอี้ที่เป็นโต๊ะเขียนหนังสือมาแทนโต๊ะคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดความลำบากขณะมองหน้าจอและพิมพ์คีย์บอร์ด รองลงมาคือการเคลื่อนย้ายของหนัก (น้ำหนักตั้งแต่ 23 กิโลกรัมขึ้นไป) เอกสารที่ต้องจัดเก็บบริเวณชั้นวางที่อยู่สูง (อยู่เหนือระดับไหล่) และสุดท้ายคือการนั่งท่าเดิมเป็นเวลานาน (ตั้งแต่ 2 ชั่วโมงขึ้นไป)⁴ เนื่องจากลักษณะงานธุรการที่ต้องทำงานกับเอกสารและคอมพิวเตอร์ตลอดเวลาจึงทำให้ไม่ได้เปลี่ยนท่าทางในการทำงาน

งานในห้องปฏิบัติการประกอบด้วย 6 หน่วยงาน ได้แก่

ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์กายวิภาคศาสตร์ ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์คลินิกสัตววิทยา ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์คลินิกจุลชีววิทยาและภูมิคุ้มกันวิทยา ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์คลินิกปรสิตวิทยา ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์คลินิกชีวเคมี และห้องปฏิบัติการแผนไทยและงานวิจัย

เมื่อพิจารณาเฉพาะหน่วยงานทั้ง 6 หน่วยข้างต้นแล้วจะพบว่าสิ่งคุกคามที่สำคัญ 3 สิ่งได้แก่ สิ่งคุกคามด้านกายภาพ สิ่งคุกคามด้านเคมีและสิ่งคุกคามด้านชีวภาพ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการสำรวจจาก วิทยานิพนธ์เรื่องสภาพด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ในโรงเรียนแพทย์แห่งหนึ่งในปี 25605 พบว่า สิ่งคุกคามด้านชีวภาพ และสิ่งคุกคามด้านชีวกลศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือสิ่งคุกคามด้านเคมี จะเห็นว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันในเรื่องของ สิ่งคุกคามด้านชีวภาพ เป็นสิ่งคุกคามที่พบได้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งโดยมีปัจจัยที่เหมือนกันคือ การสัมผัส เลือดและสารคัดหลั่ง สิ่งคุกคามที่พบได้ร่วมกันอีกคือ สิ่งคุกคามด้านเคมีโดยห้องปฏิบัติการในคณะแพทยศาสตร์พบ 5 จาก 6 หน่วยงานคิดเป็นร้อยละ 83.33 ขณะที่วิทยานิพนธ์ข้างต้นได้ทำการแบ่งสารเคมีออกเป็นแต่ละชนิด เมื่อนำมาคิดโดยภาพรวมจะพบสิ่งคุกคามด้านเคมี 9 หน่วย จาก 12 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 75 จากการเปรียบเทียบจะพบว่าผลลัพธ์ที่พบใกล้เคียงกัน ในขณะที่สิ่งคุกคามประเภทอื่นนั้นไม่สอดคล้องกัน โดยที่สิ่งคุกคามด้านกายภาพนั้นไม่พบจากการสำรวจห้องปฏิบัติการฟิสิกส์คลินิกชีวเคมี โดยเป็นห้องปฏิบัติการที่เพิ่งมีการปรับปรุงล่าสุด ซึ่งนั่นอาจเป็นข้อสนับสนุนที่ไม่พบสิ่งคุกคามด้านกายภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

1.1 ระหว่างการทำการสำรวจผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลการสำรวจให้แก่ผู้บริหาร คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และคืนข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน ในคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สิ่งคุกคามต่อสุขภาพใดที่หน่วยงานสามารถแก้ไขได้เองก็ให้หน่วยงานดำเนินการ หากหน่วยงานไม่สามารถแก้ไขได้ คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานมีหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขต่อไป

1.2. ข้อมูลจากการสำรวจแต่ละหน่วยงานสามารถนำมาวางแผนในการตรวจวัดสิ่งคุกคามต่อสุขภาพในสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานได้

1.3. ข้อมูลจากการสำรวจแต่ละหน่วยงานสามารถนำมาวางแผนในการตรวจสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานสำหรับบุคลากรในแต่ละหน่วยงานได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

เนื่องจากการวิจัยนี้ใช้วิธีการสำรวจและสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงาน ไม่ได้อาศัยเครื่องมือประกอบในการสำรวจทำให้มีข้อจำกัดถึงความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มา หากจะทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไปควรมีการใช้เครื่องมือทางอาชีวสุขศาสตร์ในการตรวจวัดความเข้มข้นของสิ่งคุกคามต่อสุขภาพในที่ทำงาน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุนในวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักความปลอดภัยแรงงาน. คู่มือการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานแห่งพระราชบัญญัติความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 สำหรับหน่วยงานราชการ (ตามมาตรา 3 บรรทัด 2). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเจียฮั่ว; 2556.
2. พระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 4 ก 17 มกราคม 2554; 5-25.
3. สุรศักดิ์ บุรณตรีเวช. ตำราอาชีวเวชศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: บริษัท บุ๊คเน็ต จำกัด; 2547.
4. สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน). คู่มือการปรับปรุงการปฏิบัติงานยกและเคลื่อนย้ายวัสดุด้วยแรงกายตามหลักกายศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ชยากร พรินติ้ง จำกัด; 2562.
5. เฉลิมรัฐ มียูเต็ม. สภาพด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ในโรงเรียนแพทย์แห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ (วท.ม.) กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2560.